

Dušan Jovanović

PLES STRESA

Miks za glas in telo:

Moderato / Scherzando ma non troppo /

Adagio sostenuto

A čutite, kako se tukaj trese? Ne?! Kako, da ne? Ja, pa se! Trese se! Čas se trese, planet se trese, jaz se tresem, vi se tresete. A da ne? Dajte no, saj vas vidim, kako diskretno potresavate z nosovi, lasmi, bradami in drugimi štrlečimi deli – telesa ječe! Tresemo se in tresejo nas, to je dejstvo! Seveda je vprašanje – zakaj se tresemo? Od neučakanosti? Od pohlepa? Od živčnosti? Tudi; ampak treba je vedeti, da so ti fenomeni kozmičnega izvora. Vesolje se namreč širi v neizmernost prostora. In vse, kar se širi, se razteza, kipi! Če juha ali mleko kipi, se zaradi močnega vretja tekočina razliva čez rob posode. Vulkan bruha – gora se trese! Ne rodi se miš, kot pravi pregovor, rodi se še ena gora. Iz gore – gora, iz miši – miš! Iz puške, ki se strese, zleti krogla, iz rane kipi kri! Iz prsi kipijo vzdih, iz oči solze, itn.! Se pravi, v naravi sveta je, da se širi, razmnožuje, razliva in posledica tega je drhtenje, stresanje, muka, strast. Lahko bi torej rekli, da se tresemo, ko nekaj, kar je v nas, prihaja iz nas! Od tega, kar prihaja iz nas, pa se lahko stresejo tudi drugi. Kdor ima problem, se bo tresel. Kdor je kriv – bo trepetal. Vsak, ki drhti – ve, zakaj drhti.

Ko sem bil majhen, sem bil zmotno prepričan, da se tresemo le otroci! Mama me je zjutraj tresla, da bi me prebudila za v šolo, potem sem se po poti do avtobusne postaje tresel od mraza, v avtobusu pa od lukenj v makadamu. V šoli sem se tresel pred tovarišem Sherlockom Holmesom. Sherlock Holmes smo mu rekli, ker je pri priči zavohal vsako lumparijo, uganil je naše najbolj skrite misli, odkril je vsak, še tako domiselno zamaskiran plonk listek. Zapomnite si eno stvar, golobčki moji: jaz vas bolje poznam, kot se vi sami poznate! Imel je črne košate brke in kar naprej je neverjetno hitro postresal z desno nogo. Vibracije njegove noge so se prenašale na naše klopi, črnilnike in izzivale črvičenje v želodcih. Včasih je koga od sošolcev strmo pogledal v oči in s tihim glasom zapihl skozi zobe: jaz bom tebe, Vrečko, iz hlač stresel! Sherlock Holmes me ni nikoli vprašal tega, kar sem jaz znal, zmeraj samo to, kar je on znal. Užival je v detekciji ignorance! Preiskavo je začel s stavkom: no, da vidimo, kje je tvoja Ahilova peta... Potem je dolgo napenjal lok, meril in cck – izstrelil puščico v izbrano žrtev: no, Grega, katera žival najbolj debelo kaka? In potem mi je, koker, hotel pomagati in je delal: no, Grega, kkkkk... Sem rekel: konj! Neeeee... Kkkkkk... Sem rekel: kkkkkrokodil! Ne, je rekel. Ni krokodil, naša, domača žival je! Kkkkkkkk...: kra–va! Sem rekel, da se pa tega nismo učili! Ja, Grega, ti si s kmetov doma, to bi pa ja moral vedet! A hodiš z zaprtimi

očmi po svetu? A nič ne veš o kravjaki? Vem, sem rekel, ampak od krave kakec se razširi šele, ko pade na tla, iz ritke pa špricne bolj ozek curek!... No, je rekel Sherlock, to je pa tipičen primer nedialektičnega mišljenja. Ali se ti, Grega, požvižgaš na preskok iz kvantitete v kvaliteto? Zapomnite si eno stvar, golobčki: važna je sinteza, važne so posledice, ne pa to, kar je kdo hotel ali ni hotel narediti. Sedi, nezadostno! Ob polletju sem imel kol iz spoznavanja narave in družbe. Po ovinkih sem hodil domov in cvikal, kaj bo rekla mama. Zdelo se mi je, da se je svet razpočil na dva neenaka dela: na večjem so pozitivci, na manjšem smo negativci; les misera- bles. Tisti, ki vedo, in tisti, ki ne vedo. Grdi in lepi, dobri in hudobni – kako je to vse relativno! Enkrat si tu, drugič si tam. Kolikokrat sem samo jaz zamenjal stran! Taka je ta služba, se ne da pomagat. Ampak od Sherlocka sem se veliko naučil. Čeprav je mene bolj zanimalo, kaj negativci vedo, in manj tisto, česa ne vedo. Pred kratkim sem ga srečal pred Kliničnim centrom. Hodil je ob palici in se kar precej opazno... Od Parkinsonke... Ja. Vsi se kar naprej nekaj tresemo in stresamo. Če ne drugače – otrešamo z jezikom. Vibriramo. Ko odprem usta in rečem: Odprite vrata, policija, mi glasilke v grlu vibrirajo kot strune. Odprite vrata, policija! Tresljaji prožne gube v grlu se sicer ne vidijo, zato se pa slišijo! Ste kdaj pomislili, da nekaj v vas zatrepeta, ko negibno ležite na kavču in zasanjano dahnete: Objemi me nocej, ljubi moj! Ja, že takrat ste pretreseni! Kako se šele stresate potem, ko se vaš dragi, hropeč od strasti, vrže k vam na kavč! Stanujem v bloku in točno vem, kdaj gospa Jožica nad mano reče svojemu Franciju: Objemi me nocej, ljubi moj! Vibracije se namreč prenašajo! Ko Franci objema Jožico, se v moji garsonjeri vse trese: luster drgeta, kozarec na mizi pleše, lonec na plinskem štedilniku tiščano šklopota... Ko se je to prvič pripetilo, sem imel srečo. Tik preden sem se zbudil, sem namreč sanjal, kako se v spalniku Orient Expressa treseva z Ilono Staller... Le zahvaljujoč tej okoliščini se me ni polotila panika, nisem pomislil na potres tretje stopnje po Mercallijevi lestvici in nisem v pižami stekel na cesto! No, sčasoma sem se docela privadil na dogodke v spalnici gospe Jožice in svoje seizmografske sposobnosti tako izpopolnil, da že natančno razločim, na koga gospa Jožica naslovi svoj koprneči poziv: Objemi me nocej, ljubi moj! Če je naslovnik gospod Pavlica, se barka gospe Jožice spokojno ziba v mehkem pristanu francoskega ležišča. Gospod Pavlica je kot predsednik hišnega sveta obziren kavalir. Hišni red in nočni mir stanovalcev zanj niso prazne besede! Če je pa gospe Jožice Objemi me nocej, ljubi moj! naslovljen na hišnika Luko, potresni sunki v epicentru, bogme, dosežejo moč pete stopnje po Mercallijevi lestvici: pri meni bi verjetno padale slike s sten in knjige s polic, če bi jih imel. Nisem ljubitelj umetnosti, imam pa psa. Ko začuti, kaj se dogaja, se moj Pubi ves naježi, dlake mu stršijo pokonci, skače name, zraven pa cvili, kot da je sodni dan. Po eni taki neprespani noči sem srečal hišnika na stopnišču in mu rekel: ti, Luka, jaz ne bom naspan in spočit, preden bo tvoja žena jutraj zadovoljno prepevala. Kaj, je rekel, kaj? Kakšno zvezo ima eno z drugim? Ima, sem rekel, doma ga nafuturi, da bomo ponoč lahko spal! Ampak hišnik ne bi bil hišnik, če ne bi hotel imet vedno zadnje besede: vi ste nočna ptica, gospod Gregor. Kot sova! In za sovo se ve, da ponoči ne spi iz principa, ne pa zato, ker listje v gozdu šušti.

Tako je to: vse, kar je prožno, upogljivo in občutljivo na tem svetu, se nenehno trese. In tako je tudi prav! Zanimivo pa je, da sploh ni nobenega pravila, kdaj se človek trese. Gospa Jožica se, recimo, trese od strasti, moj stric Vinko se pa trese od pijače. Vinko je rahlo tresljiv že navsegodaj, še preden sploh kaj spi. Nato si s tresočo se roko vrže vase enega kratkega, in to prvo silce ga v fundamentu zruka. Trza kot konj, ki zahrza. Aaaaaaaa–a! Ali zarezgeta kot mitraljez! Šek–šek–šek–šek... Po tem prvem sunku ga še nekaj časa od znotraj trga, kajla in cuklja...

Šele ko Vinko cukne še nekaj zelenih, se stanje postopno stabilizira. Jenja se faza tresavice in prične se faza majavosti. Koliko ovinkov je po nepotrebnem ta človek v življenju naredil! Hudo je, če vidiš bližnjico, a ne moreš po njej! Zato socialni delavci sodijo, da alkoholiki ne hodijo po pravi poti! Nasploh pa velja, da zasvojenici radi zaidejo na stranpota. V zadnji fazi svojega vijuganja od šanka do šanka pa Vinko pogosto pada. Posledica teh padcev so bili številni zlomi. Ker se je izkazalo, da so najbolj nevarne poškodbe lobanje, se je njegova žena odločila, da mu jutraj povezne na glavo motoristično čelado in s tem zmanjša tveganje pri padcih. Bil sem po naključju zraven, ko je Vinka s čelado na glavi ob šanku zagledal gospod Veselko, podjetnik in brat enega od poslancev iz stranke Zelenih. To je humana, ekološka ideja, je kriknil, in oči so se mu močno zasvetile. Čez nekaj dni sem na radiu slišal, da je poslanec zelenih Veselko junior v državnem zboru predlagal novelo zakona, po katerem bi vsi pijanci morali obvezno nositi zaščitne čelade. Navdušenje javnosti je bilo nepopisno. Stekla je kampanja pod geslom Za varno pijančevanje! Ko sem naslednjič zavil v bife Pod vinsko trto, sem ugotovil, da brata Veselko nista izgubljala časa. Televizija je že snemala lične prototipe čelad, ki jih je Veselko za reklamo razdelil vsem stalnim gostom bifeja. Veselko junior je v kamero izjavil, da je varnost rizičnih skupin prebivalstva naša največja skrb, Veselko senior pa je realistično ocenil, da je njegova firma pod zelo ugodnimi pogoji sposobna izdelati dvesto petdeset tisoč komadov in s tem za prvo silo zadovoljiti potrebe slovenskega alkoholizma. Vsak socialno ogrožen alkoholik bo dobil čelado zastoj! Potem je kamera pokazala žareče obraze pivcev. Po pravici so bili od sile ponosni na svoj imidž, saj so bili v čeladah videti bolj kot hokejisti in manj kot pijančki. Če so se jim zaradi zaščitne opreme kaj manj tresle roke, pa je seveda drugo vprašanje.

Vinkovo ženo, mojo teto Cecilijo, pa spomladi zdeluje senena mrzlica. Kdor ima nosno sluznico, ki je preobčutljiva za cvetni prah, se trese od senene mrzlice. Ko Cecilija na cvetočem travniku zagleda marjetico, se ji ulije iz oči in nosa, obraz ji nabrekne in pordeči in začne kihati. Kiha in kiha in kiha, da jo, revo, kar mečlje. Kdo bi si mislil, da lahko duh nedolžne marjetice žensko tako potrese? Jaz marsikaj prenesem, priznam pa, da so vonjave, od katerih se tudi meni želodec obrača. Svinjarije se v mojem kšeftu ne manjka. Zato se pa tako rad in obilno parfumiram. Uporabljam Picasso minotaure. A ga vohate? Ima značilen – trpek, razburljiv vonj po orientalskih ekstazah in omamnih vrhuncih blaženosti. Parfumi so glasba kemije! In prav kemiji se moram zahvaliti, da lahko sredi vsesplošnega smradu sorazmerno udobno živim v svoji minotaure klimi; v dišečem oblaku, ki me varuje pred vsemi drugimi oblaki in oblački. Moj parfum je moj angel varuh.

Ampak so še hujši pretresi od senene mrzlice. Ali veste, da je kolcanje lahko smrtno nevarno? Ja, moja starejša sestra Veronika je vdovela zaradi kolcanja. Se pravi, njenemu Rudiju se je tri dni po poroki začelo kolcati. Kolcal je ure in ure, več dni zapored. Zlobneži so namigovali, da se mu kolca po prvi ženi Marici. Menda je pobegnila z nekim Rusom. Ampak ne v Rusijo, temveč na Sri Lanko! Pomagala naj bi mu zapravljal umazan denar ruske mafije. Kakorkoli že, Rudijevo trdovratno kolcanje ni in ni hotelo nehati. O, bog, kako ga je to zdelalo! In kakšna sreča, da sem bil takrat službeno odsoten. Kajti namreč – tako kot je za večino ljudi nalezljivo zehanje, je zame nalezljivo kolcanje. Sodeč po tistem, kar mi je Veronika pravila po telefonu, sta novoporočenca preživljala grozljive trenutke. O, kakšen film bi lahko o tem posneli: Rudi ne more spati, Rudi ne more jesti, Rudi ne more govoriti, Rudi ne more dihati. Zdravnik najprej poskuša z zdravili, ki sproščajo mišičje in pretrgajo krčenja. Ne ve se zakaj, ampak zdravila ne primejo! Potem mu dajo piti ledeno vodo in vohati poper, da bi kihnil. Če bi kihnil, bi nehal kolcati; klin se namreč s klinom

zbija! Ampak Rudi ne kihne! Dajo mu injekcije barbituratov, tolčejo ga po glavi in jeziku, silijo ga, da diha iz vrečke! Nič ne pomaga! Po treh tednih strahovitega kolcanja Rudi shujša za trinajst kil in Veronika privoli v operacijo preponskega živca, kar naj bi ohromilo trebušno prepono in ustavilo krčenja. Višek te resnične zgodbe pa je sledil po mojem povratku iz Murske Sobote: operacija je sicer uspela, ampak ubogi Rudi je ni preživel. Ko je njegov shujšan životek pretresel še zadnji kolc, je grdo prekel Marico, iz prebavne cevi pa mu je zapihala neverjetna količina postanega zraka in trpljenja je bilo konec. Naslednji dan se je na belem zidu Kliničnega centra pojavil rdeč grafit: Marica – ruska kurba!

Film se je končal na obali Indijskega oceana: ko je temnopolti Tamilček z belimi zobmi in kot češnja rdečimi ustnicami na belem koralnem grebenu Sri Lanke izročil Marici Rudijev telegram o prekletstvu, je Marica doživela pravi adrenalinski šok. Verjela je, da je začarana in obsojena na smrt. Izbruhala je vse eksotične koktaile in morske sadeže, ki si jih je bila lahkomišno privoščila, njena koža pa je čez in čez kurja polt postala. Čustvena pretresenost lahko ugonobi ljudi, če verjamejo, da so preleteli. Rus o prekletstvu kolcajočega moža ni imel pojma in je mislil, da je Marica umrla od turistične driske. Finale sem si zamislil tako, da se pojavim jaz in Rusa kratkoma počim! Če ga ne bi jaz, bi se prav gotovo sam. Rusi so, tudi ko gre za avanturiste in kriminalce, vsi po vrsti sentimentalni. Naši strokovnjaki so izračunali, da povprečen agent ruske KGB na leto potoči za dva cela tri litre solz. To je ogromno! To je precej več od povprečja agentov CIE. Njihovi dečki na leto izjokajo borih nula celih en liter te grenke tekočine. Zanimiv pa je podatek, da ima rano na želodcu vsak peti ciao in komaj vsak deveti kagebejevec. Bog vedi od česa to pride... S statistiko o naših fantih pa vam ne morem postreči, ker je to uradna skrivnost.

Bog, narava in vreme prav tako zbujaajo anksiozna čustva. Pomlad se zdi pravi letni čas za samomore. Nekateri ljudje ne prenesemo pomladnega brstenja in žvrgolenja ptic. Drugim cefrajo živce pomladanske nevihte. Ob hudem poku se človek prestraši, skoči pokonci, zadrhti. Jaz, recimo, sem zelo občutljiv na grmenje. Ko pade zračni tlak in se bliža nevihta, kar čutim, kako moje telo vsrkava vlago. Potim se, ves sem na trnih, počutim se kot ženska na dan pred mesečnim perilom, ko imajo njena tkiva nekoliko več vode. Električna v ozračju – plus – in voda v telesu – minus – ima za posledico spolno vznemirjenost. Da bi jo pregnal, stopim pod mrzlo prho. Od ledene vode vztrepetam in zakašljam, oči se mi zasolijo in ne vem, zakaj se mi takrat v žarečem blisku strele obvezno prikaže boginja lova Diana. Naga Diana leži na boku sredi gozdne jase, ob njej je prestreljena košuta, njena ličeca s srčkanima luknjicama v sredi – pa se razlezejo v porogljiv smehljaj: že od rojstva, pravi, ti ušesa grdo štrlijo. Tvoja mama je mislila, da bo to hibico odpravila, če boš nosil tesno kapico. A vidiš, da ni pomagalo? Hudo štrleče uhlje je treba kirurško popraviti! Brrrr! Moj psihiater razlaga te fantazije z Dianom kot strah pred obrezovanjem. Po tistem, ko se mi Diana pokaže, zmeraj nekaj dni jecljam. Vrnem se v otroška leta, ko sem patološko jecljal, ker so me, levičarja, silili, da pišem z desnico. Desna roka je lepa, leva je grda!, je kričal oče. Od tega mi je ostala podzavestna navada, da vsakokrat ko nekaj primem z levo roko, trznem, kot bi me opeklo, in tisti predmet pri priči spustim. Tako sem razbil že na stotine kozarcev. Zato se pa oddahnem, ko pridem v Grčijo; tam se nihče ne meni za razbito steklenino! V bistvu je tako: vse, kar sem se naučil doma, delam z desnico, in vse, kar sem se naučil zunaj doma, počnem z levico. Boksam z levico, streljam z levico, avto odklepam z levico. Stanovanje odklepam z desnico, lulam z desnico, avte odklepam z levico, ženske pa obdelujem z obema rokama.

Oče je tudi zahteval, da hrano dolgo časa žvečim, preden jo pogoltnem. Trdil je, da želodčna kislina iz dobro prežvečenega zaloga posrka trikrat več kalorij kot iz slabo prežvečenega. Ali ni škoda, da iztrebiš neprebavljeno hrano? Osupljivo dosti ljudi vsako leto umre, ker se jim prevelik kos mesa v goltu zatakne in jih zaduši, je govoril. Ponekod v svetu imajo v boljših restavracijah obvezno pri roki posebne prijemalke, s katerimi rešujejo takšne nesrečne jedce, kot si ti! Šele mnogo kasneje sem spoznal, da si je to s prijemalkami gladko izmislil. To pa zato – da bi jaz manj požrl! Nismo tako bogati, da bi kruh preč metali! Stavek A veš, koliko črnčkov strada?!, sem moral kar naprej poslušati. Fotr je trepetal od strahu, da bi morala družina lepega dne pasti travo. Njegova parola je bila – varčevanje! Zaradi skoposti mojega starega še dandanes žvečim kot kamela. Sem najbolj počasen jedec na sončni strani Alp. V vojski so mi dali vzdevek Prežvekovalček! Na kmetih, kjer jedo žgance vsi iz iste skledе, zmeraj ostanem lačen. Pa tudi sicer sem bil od malih nog bolj lačen kot sit, ker je bila moja mama prepričana, da večerja tik pred spanjem povzroča nočne more. Zato sva s sestro za večerjo dobila le skodelico divka kave in kos kruha. Še danes se sprašujem, od česa neki sem se cele noči premetaval v postelji in sanjal tiste grozne pošasti.

Iz razlogov, ki jih tukaj ne bi navajal, jaz nimam otrok. I am a childless father! Zato se, na srečo, ne morem tresti za svoje otroke. Imam pa še eno, mlajšo sestro – Bredo. In ni mi vseeno, kako je z njo. Stvar je pa taka: namesto da bi se poročila in tako naprej, se je, če na kratko strnem njeno situacijo, spečala z internetom. Torej, če me kaj razpizdi, me pa razpizdi internet! Od ekrana, kibernetike in računalništva mi nabreknejo moda! V redu, to je kljub vsemu boljše, kot če bi bila zasvojena s heroinom, recimo, ali če bi bila lezbijka, ampak ne bistveno boljše. Informacije! Včasih so ljudje brez sledi izginjali v gulagih, dandanašnji jih skrijejo v informacijski. Jaz nekaj malega vem o tem, kaj je informacija in kako se uporabi! Jaz sem velik uporabnik informacij in ravno zato sem se navadil, da vsako informacijo trikrat preverim. Nobena stvar te ne more tako dezinformirati kot ravno informacija! Zame je Breda izgubljena oziroma jaz sem za Bredo izgubljen, ker ona misli, da vse ve o meni! Kakšna zmota! O sebi še sam ne vem čisto vsega in se niti ne trudim, da bi kaj novega izvedel! Ker je to, kratkomalo, nemogoče! Ampak – ona me je spravila v nek svoj predalček, ima mojo datoteko in zdaj si nekaj domišlja... Ti si kriminogen, devianten, ti zlorabljaš svoj položaj... in podobno. Žalostno, ampak tako je! Jaz se nimam kaj z njo pogovarjat! Če ji rečem: poslušaj, Breda, jaz sem viktimiziran z razmerami! Jaz sem igralec v mreži situacijskih dejavnikov! A jaz nimam pravice biti odtujen?! Nezadovoljen?! Samodestruktiven?! A ti veš... Ne, pravi, ti nimaš nobene integritete – in podobno... Breda, ne morem o tem razpravljat! Vse, kar storim, storim v skladu s skupinsko diskretnostjo. Jaz sem lojalni in molčeč. Držim gobec! To so zakonitosti naše subkulture! Si kdaj slišala za Niederhoferov sindrom? Zaman, vsaka beseda – zaman! Te nove generacije nimajo pojma o dialektiki. Breda v šoli ni imela Sherlocka Holmesa, ni predelala lekcije o kravjakihi! Ne ve, kaj je preskok iz kvantitete v kvaliteto! Breda misli kot ptiček, od zrna do zrna. Ne vidi pa mačka, ki ji trosi ta zrna in ji nastavlja past! Kako naj ji rečem – ti misliš, da si bogve kakšen heker; en klinc si heker, pustili so te, da vdreš v centralni računalnik, zajebali so te! Tudi če bi ji smel to povedati, mi ne bi verjela! Ujezila bi se! Nimava stika! Če bi punca vsaj imela raka na dojki, ali kakšen normalen hobi, ali kakšen problem v resničnem, ne virtualnem življenju, da bi ji lahko pomagal! Nič! Kdor ima informacijo, je prepričan, da ničesar drugega ne potrebuje. Zal mi je za časi, ko sva pila divka kavo in jedla ržen kos kruha za večerjo. Ampak, kaj hočemo, vsak gre svojo pot.

Z ženo Danico sva se ločila, ko je bil feminizem v zenitu svojega meteorskega vzpona. Te teorije o ničvrednosti moških so me od znotraj razjedale; moja samoza-vest je padla na ničlo. Danica me je pod vplivom filozofije o novi delitvi dela med spoloma temeljito prevzgojila: nisem več hodil na košarkarske tekme (ker je to primitivno), zato sem pa strepal preproge, kuhal instant češpljeve cmoke in sesal prah v stanovanju. V bistvu me ni tako zelo prevzgojila, temveč sem se zaradi ljubega miru le potuhnil. Globoko v duši sem ostal isti stari dobri mačo. Kljub temu sem začel spet jecljati in pojavile so se težave s prostato. Po operaciji sem sicer ohranil zmožnost erekcije uda, vendar se mi seme ni več izlivalo med orgazmom, temveč se je vračalo v sečnik. Zoprna zadeva! Najin zakon je bil polomija. Danica je bila rdečelaska in zelo nagle jeze. Kožo na obrazu je imela tako tenko, da ji je kri iz povrhnjih žil do zariplosti zalivala lica. Ona se je kar naprej tresla od jeze, ker sem bil zaradi službe bolj malo doma, jaz pa od občutka inferiornosti, kadar sem bil doma. Ona je kričala: Ubila te bom! Jaz pa: Saj-saj-saj-saj! Če bi mi kdo drug tako grozil... - na - spet ta tik! Ko sva šla z Danico narazen, sem dva tedna neutolažljivo ihtel! Moje letno povprečje solz je za cirka en liter presešlo solznino agentov kagebeja. Danes se vsemu skupaj smejem! Ha-ha-ha-ha! To je to. Ste opazili, kako se mi je ta - zgornji del prsi - med smehom potresal gor in dol? Kot žolica! Kako bi se mi šele, če bi imel večje joške! Ha-ha-ha-ha! Glede na hormonske spremembe, ki so me prizadele, šanse za kaj takega sploh niso zanemarljive. Ampak to ni pomembno, važno je, da smo živi in zdravi! Živemu človeku je usojeno, da se trese vse življenje. Pred nekom, pod nekom, za nekoga, od nečesa. Taka je vsaj moja skušnja. Razlogi in povodi se menjajo, trema pa ostaja. Ko sem nehal cepetati in rjoveti na tekmah Olimpije, ker je to primitivno in škodljivo za moje zdravje, sem moral mencati in zardevati na premieri KPD Teodora; tam je Danica kot amaterska zvezda blestela v komadu Fedra. Vrhunec njenega nastopa na odrju je bil, ko je svojega golega pastorka med nogami namazala z brivsko peno in mu obrila koccine okoli oneta! Če se takrat nisem razpočil, se ne bom nikoli! Hujše je bilo samo še na zborovanju, pardon, predavanju Društva za žensko politiko, ko je Danica zbranim dopovedovala, zakaj ne smejo dati denarja v banko, otrok v šolo, sinov v vojsko in, oprostite izrazu, pičke policaju. V podkrepitev te zadnje teze je do pičice natančno razložila, kako se midva dol dajeva! Tistega večera sem pridelal en tak tik, ki se mi kronično vrača, kadarkoli se čutim rahlo ponižanega. To je nehoteno, ponavljajoče se trzanje tele tukaj obrazne mišice. Ampak, roko na srce: Danici nikoli ni bilo lahko; niti pred menoj niti z menoj niti po meni. Ona je politično ozavešen človek in v tem pogledu jo je težko zadovoljiti. Utopija je hudič - s tem si noben normalen več ne beli glave! Utopija je pravzaprav sanja o brezstresni družbi, kar so tovariši iz UDBE že daljnega leta 1976 cinično komentirali s krilatico Šio mi ga Djura.

Pomembno je, da se svojega tresenja zavedamo. Tudi če je nevidno! In zlasti, kadar je nevidno! Bodimo, prosim, malo bolj pozorni na svoje različne, za oko neopazne stresljaje. Bredin jedilnik, na primer, je zelo skromen. V bistvu je omejen na špagete in makrobiotične »poslastice«. Ta punca ne sme zaužiti nič kislega, trpklega, mrzlega, ker takoj dobi skomine. Spreleti jo neprijeten občutek vzdraženosti, zaskeli jo v zobeh, če samo pomisli na, recimo, limono! Celo njena nenaravna poroka z internetom je, sumim, posledica odpora, ki ga čuti do neprijetnih zvokov v okolju. Ne prenese praskanja po pločevini. Vrtanje svedra, rezkanje, mlaskanje in podobno jo tako močno iritirajo, da si mora zamašiti ušesa. Vreščanje otrok jo spravlja v obup! Da ne omenjam, kako trpi zaradi mopedov in motornih žag! Od škripanja zavor lahko zbolijo! Zato kar naprej čepi doma v tihoti svoje delovne sobe. Na drugi strani so pa njene skomine po informacijah prijetno dražljivi občutki; baze

podatkov jo rajcajo podobno kot zaklenjen sadjevec v kredenci skomina strica Vinka. Nasprotje od skomin pa je mravljinčavost. Po tragičnem koncu Rudijevega kolcanja so Veroniko začeli spreletavati mravljinci. Čedalje pogostejše jo je mučila otrplost udov. V otrplem tkivu pa je razločno čutila zbadanje na tisočev – kot lasnice drobnih šivank! Počutila se je vročo in mrzlo, živo in mrtvo, telo in truplo hkrati. Začel se ji je prikazovati angel. Pravi angel! Masirati, masirati, samo masirati, je rekla teta Cecilija. In smo masirali! In je pomagalo. So pa tudi duševna stanja, ki jih ni mogoče masirati.

Vzemimo mojo notranjo napetost. To je psihična, živčna napetost. Napeti smo takrat, ko nas nekdo nategne, ali ko se sami nategnemo, da bi dosegli kar največjo dolžino. Če hočem nekaj doseči, a sem za to prekratek, se malce stegnem in s tem, kajpada, tudi nategnem, kar me začasno naredi daljšega, večjega in v očeh drugih tudi nevarnejšega in sposobnejšega, kot sem v svojem normalnem, nenapetem stanju. Kdor se trudi, ta se tudi napenja, da bi se pokazal in dokazal. To je ta kozmična nuja v nas, da se širimo in kipimo! Sila ekspanzionizma! Ampak, če ti to uspe, če se učinkovito nategneš in prepričaš, denimo, svoje delodajalce, da si sposoben seči dlje in više, potem je, seveda, neznansko težko reči: Oprostite, gospodje, jaz te nategnitve ne zdržim prav dolgo; jaz sem v resnici za spoznanje krajši, kot se zdim! Jaz nisem veselje! Jaz imam svoje meje! Človeške meje! Skratka, poskušajte razumeti, da nisem najbolj primeren za te tajne posle, za pota in dejanja, o katerih ne sme živa duša nič vedeti! V nekem trenutku sem bil, zdaj nisem več, psiha se mi trese, in bi rad delal nekaj manj odgovornega, kaj lažjega, da duša počije, da se spanec vrne v moje noči in se mi sanje zacelijo! Ne, to ne gre! To priznati – bi bila usodna napaka! Ni teorije! Ne samo da bi me takoj vrgli iz službe, še vse kaj drugega bi me doletelo! Nisem imel izbire! Stisnil sem zobe in potrpe! In vsa ta, hvala bogu, beneficirana leta, sem plesal kot kakšna balerina – na prstih! S stegnenim vratom! In bingljajočimi uhlji! Ah, kako sem se napenjal! Ah – kako sem se tresel! Potem pa nenadoma – kot strela z jasnega: administrativna upokojitev! Kako – upokojitev? Zakaj upokojitev!? No, jaz sem že vedel zakaj, ampak je bil vseeno šok! Porka madona! Nisem si tako predstavljal slovesa od Službe.

- Ti si, Gregory, do vratu v dreku!, je rekel specialec, ki je zapečatil moj predal.
- O tem, kdo je v dreku, bi se dalo debatirati!
- Da mi ne pisneš! Da si mi tiho kot grob!, mi je zabičal novi načelnik.
- Sem jaz pisal lažne zaznamke o uporabi specialnega fonda?
- Zajeblj fond. Ti si v vsakem pogledu kompromitiran!
- Da, gospod: na podlagi anonimke!
- Pisec je tvoj človek!
- Moj!?
- A »Magbet« ni tvoj? A »Vrabec«, »Kuzla«, »Baletnik«, »Repatica« niso tvoji?

- Prvič slišim. Sem jih jaz rekrutiral?
- To ni nič важно!
- To je ključno! Blagajne z zaupno dokumentacijo so bile izpraznjene! Kje je arhiv? Kdo je dal nalog, da se prenese?
- Sektor za posebne operacije.
- Poglejte v dosje tajne operativne mreže! Tam vse piše!
- Je pisalo!
- Kako!?
- Se je izbrisal!
- Se je izbrisal? Zakaj?!

- Se je izbrisal, da ne bi prišel v roke nepoklicanim!
- Kdo pa je, prosim, tukaj nepoklican?
- Ti, tvoja sestra Breda in njen ljubimec »Kuzla«!
- A tako? »Kuzla« - Bredin ljubimec? Prvič slišim.
- A za »Kalašnikova« in Marico tudi prvič slišiš? A za »mleko v prahu« tudi prvič slišiš?
- Kakšno mleko v prahu?
- Sigurn da ne za kapučino kuhat!
- Aaa - tisto! Ampak kaj ima Breda s tem? Breda je samo radovedna smrklija, navaden heker!
- Ja, radovedna smrklija, ki poje na dveh kanalih: za Helsinki watch in »Brate Marx«!
- Breda - pevka?
- »Kuzla« pa njen menager! Deloval je preko sedeža humanitarne organizacije »Zdravniki brez meja«.
- Častna beseda - nisem vedel!
- A za Zelene tudi nisi vedel?
- Vedel - kaj?
- Saj si bil kuhan in pečen v bifeju Pod trto! Saj smo te slikal z Veselkotom!
- Pa kaj je pol?
- A kaj je pol? Pol pa govorijo dejstva! Tvoja teta Cecilija je bila formalni pobudnik akcije Za varno pijančevanje. Ampak na to kamuflažo jaz nisem padel. V resnici si bratom Veselko ti predlagal posel z Žirinovskim. Žirinovski je Veselku lifral 250 000 čelad iz starih zalog ruske civilne zaštite. Nobene proizvodnje ni bilo! Firma Veselko je tiskala samo etikete! Kalašnikov je bil tvoj človek za zvezo z Žirinovskim. Da bi zabrisal sled in uničil dokaze, si ga na Sri Lanki likvidiral!
- Bejž, bejž! Vem, da si neumen, ampak tako za luno, da bi to verjel, pa tut nisi!
- Častna beseda - sem!
- Kalašnikova sem, če že hočeš vedet, pospravil, ker je našajbal Veroniko! Veronika se je iz maščevanja Marici na vrat na nos poročila z Rudijem! In ko je Rudi umrl, se ji je prikazal angel.
- Kakšen »angel«? Kdo ga je poslal?
- Pravi angel!
- Saj je vseeno, kdo se je komu prikazal! Teb se tut lahko Marija prikaže! Pa se ti ne bo! Ker se nisi držal navodil iz POMSa!
- Sem se!
- Nisi! V tistem delu, ki se nanaša na uporabo posebnih operativnih metod in sredstev, se nisi!
- Na tujem teritoriju veljajo druga pravila igre! Tu ni pardona! Ni časa, da bi čakal na odredbe preiskovalnega sodnika gospe Bandaranajke!
- Zakon je zakon!
- Eno je teorija, drugo je praksa!
- Saj! Praksa te je pokopala!
- Krivde za vse domnevne grehe ne morete prevaliti name!
- Na podlagi obremenilnega materiala jo lahko! Spodbujal si notranje razprtije! Zajebal si, saj veš koga!
- Mi je prav žal! »Lovca« je odžagal »Merjasec«, ga nisem jaz. Zakuhal je celo afero. Fuck it, man! What's the big deal: eni odhajajo, prihajajo novi!
- Ja, tako bo tudi v tvojem primeru.

In točno tako se je v resnici tudi zgodilo. Na dan petega maja, se pravi, na prvi delavnik po prvomajskih praznikih, mi je poštar prinesel prvo pokojnino.

V tistem trenutku me je obšlo nekaj čudnega. Nenavadno živo mi je stopil pred oči spomin na jutro sedmega maja leta 1976 v Gemoni. Gemoni je bilo čudovito staro mesto, podobno Škofji Loki, 20 kilometrov zračne razdalje od Kobarida, zgrajeno na hribu, z veličastnim razgledom v dolino. Šestega maja 76 ob devetih zvečer je bila Gemoni, po slovensko Humin, epicenter katastrofalnega potresa z močjo 10 stopenj po MSK lestvici. Gemoni je bila skoraj v celoti porušena, nekateri deli mesta so zdrsnili v dolino, umrlo je več sto ljudi. Žrtev bi bilo še več, če ne bi eno minuto pred deveto močan opozorilni sunek poglaval ljudi na cesto. Na dan potresa, šestega maja, ki je Bredin rojstni dan, sem se ga v baru hotela Belvedere nažlampal do nezavesti. Z nekim tipom, ki se je predstavil kot Salvatore Porsi, sva že navsezgodaj začela betonirati Jacka Danielsa s Corono special. Proti večeru, nekaj po sedmi uri, sem omagal. Kako sem prišel v svojo sobo – nimam pojma. Skratka, ko sem naslednji dan začutil, da se od strahotne žeje zbujam, sprva sploh nisem mogel odpreti oči, nisem mogel razpreti vek; so bile zlepljene. Iz ust mi je zaudarjalo, želodec se mi je dvigal, v glavi mi je bobnalo, tiščalo me je na vodo... Sklenil sem, da za začetek izpraznim mehur in si umijem zobe. Ko sem, naslonjen na podboj, odprl vrata kopalnice, kopalnice sploh ni bilo. Tam, kjer bi morala biti kopalnica, ni bilo ne tuša ne umivalnika ne brisač ne veče školjke, ničesar! Pogled, ki se je ponujal zamegljenim očem, je bil na vso moč presenetljiv: globoko spodaj sem med kupom ruševin in zemlje zagledal begajoče, kričeče postave... Oh, kako sem še zadet, sem potarnal naglas, o, jebentiš, kako sem še zadet. Umaknil sem se torej nazaj v sobo, stopil do okna in odgrnil zaveso. Okenske šipe ni bilo več. Ampak Pošte na glavnem trgu tudi ni bilo več in kavarne Leonardi tudi ne. Tam, kjer so še včaraj stale lepe stare zgradbe, so se kopičile grmade kamnov. Zgrabila me je panika. Pizda, sem spet rekel kar naglas, saj se mi blede! Ej, Grega, zmešalo se ti je... Nisem pijan, blazen sem! Dvignil sem telefonsko slušalko, da bi poklical recepcijo: telefon ni delal. Po kratkem razmisleku sem se odločil, da zapustim sobo in poiščem stranišče. Ampak ko sem previdno odprl vrata na hodnik, sem ugotovil, da hodnika, dvigala in stopnišča tudi ni več! Pritiska v mehurju absolutno ni bilo mogoče več zadrževati. Medtem ko sem z nemalim olajšanjem lulal z višine tretjega nadstropja hotela Belvedere, sem opazil, kako se nekaj blešččega iz globine grozeče dviga proti meni. Bila je gasilska lestev in na njej je stal gasilec. Takrat se mi je posvetilo, da nisem nor, temveč popolnoma nag, in da me je žiher sram, ker sem tako rekoč poslal svojega rešitelja.

Ta občutek katastrofe, norosti in sramote se je kot nekakšen »dejá vu« ponovil petega maja letos, ko sem preštel denar, podpisal prejemnico in, kot se za prvo pokojnino spodobi – nazdravil s poštarjem. Moj svet se je zrušil, moje življenje se je sesulo vase. V tistem trenutku je – ccek! – nekaj globoko v meni počilo. Strgalo se je, stresel sem se in uplahnil, se znižal, skrajšal, stanjšal, postal bistveno manjši, kot sem bil v normalnem stanju pred nategnitvijo. Natančno to se zgodi tudi v veselju. Velika, svetla zvezda počí, ugasne, se skrči na velikost trdo kuhanega jajca. Evo, to sem jaz: pirh! Pirh, ki marsikoga zamika, da bi zasekal vanj! Marsikdo bi ciljal vame, metal vame vse mogoče, marsikdo bi zapičil v moj rumenjaki svoje kovance, svoja peresa, svoje strupe in zvijače, svoje smrtonosne krogle. Ampak – veste, kaj vam bom povedal? Prepozno! Nihče mi več nič ne more! Če se tako skrčiš, se ne moreš več zatresti. Nič več ne more priti niti v tebe niti iz tebe. In oni to vedo! Moje črno žgane brazgotine so neprebojne in nedotakljive! Od njih kri ledeni v žilah celo tistim, pred katerimi morda trepetate tudi vi. Ne tresemo se namreč, kot sem

uvodoma povedal, samo takrat, ko nekaj, kar je v nas, prihaja iz nas, ampak tudi in morda – predvsem takrat, ko nekaj, kar je zunaj nas – leze, vdira v nas! In temu se, dokler smo v stanju raztegnjenosti, ne moremo izogniti. Zato je stres tako razširjen pojav.

Za stres ni zdravila. Edini, ki, kolikor je meni znano, stresa ne poznajo – so Pigmejci, najmanjši ljudje na svetu. Pigmejci so palčki! Najvišji med njimi meri v višino en meter petinštirideset centimetrov! Vsa druga plemena in narodi na zemlji rastejo, se širijo, hočejo napredovati, hočejo imeti več in več in več. Pigmejci – pa ne! Živijo v tropskem pragozdu in odklanjajo darove. Nič, prav nič, niti šivanke niti zrcalca niti za pit niti za jest niti za oblečt, nič ne marajo vzeti od tujcev! Niti dotaknejo se ne predmetov, ki jih niso sami izdelali! Vsa plemena, od ameriških Indijancev do afriških črncev in krhkih plemen deževnega pragozda Južne Amerike so naredila to napako – sprejela darove in šla v tri krasne; propadla! Pigmejci so ostali točno taki, kot so bili pred tisoč leti. Antropologi pravijo, da se njihovo število ne spreminja. Ne mešajo se z nikomer, ne vtikajo se v zadeve drugih, ne pustijo se vplivati, nič ne dajo in nič ne vzamejo. Antropologi pravijo, da so Pigmejci najbolj srečno pleme na svetu. Torej – če ne bi bil pirh, bi bil rad Pigmejec. Ne bi me motilo, da bi bil še manjši, kot sem, in še črn povrhu... Pogrešal bi le košarko. Pigmejci namreč te igre ne poznajo.